

ADVIES VAN DE KONINKLIJKE COMMISSIE VOOR MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN OVER DE HERVORMING VAN HET BRWO

Tekst goedgekeurd tijdens de plenaire zitting van de KCML van 17 februari 2016

De Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen brengt advies uit over het ontwerp ter hervorming van het Brussels Wetboek van de Ruimtelijke Ordening dat in eerste lezing werd goedgekeurd door de Regering op 17 december 2015. De nieuwe hervorming kadert in het streven naar administratieve vereenvoudiging, wat vanzelfsprekend een positieve doelstelling is. Ze beoogt daarenboven een substantiële wijziging van het systeem van het erfgoedbeheer in het Brussels Gewest.

In haar advies spreekt de KCML zich uit over de pertinentie van de voorstellen op het vlak van het erfgoedbehoud, en meer bepaald over de afschaffing van het eensluitend advies van de Commissie, en over de maatregelen die hier tegenover worden gesteld opdat de hervorming geen achteruitgang zou betekenen ten overstaan van het huidige beschermingsniveau. De afschaffing van het eensluitend advies zou immers een grondige wijziging teweeg brengen van het globale systeem voor het beheer van de stad : de leefomgeving van haar inwoners zou hier verzwakt uitkomen (zie punt I).

Daarnaast formuleert de KCML een aantal voorstellen om het beheer van het onroerend erfgoed van het Gewest te verbeteren en te vereenvoudigen (zie punt II).

Tot slot somt ze een aantal gewijzigde artikelen op waarvan de inhoud of de formulering herzien zou moeten worden (punt III).

I. ZAL DE AFSCHAFFING VAN HET EENSLUIDEND ADVIES VAN DE KCML BIJDRAGEN TOT EEN BETER BEHEER VAN HET BRUSSELSE ERFGOED?

A. Het standstill-beginsel

De belangrijkste wijziging inzake het onroerend erfgoed die de hervorming van het BRWO voorstelt, meer bepaald inzake het beheer van beschermde goederen in het Brussels Gewest, is de afschaffing van het bindende (eensluitende) karakter van de adviezen die de KCML uitbrengt over goederen die zijn beschermd of ingeschreven op de bewaarlíst (aanvragen van unieke vergunningen).

In haar Gewestelijke Beleidsverklaring voor 2014-2015 stelde de Regering voor de reikwijdte van het eensluitend advies als volgt te beperken: *“De Regering zal op zoek gaan naar een nieuw evenwicht tussen de bescherming van het erfgoed en de noodzaak om de diepgaande renovatie van bepaalde wijken en van bepaalde delen van gebouwen te versnellen. Daarom beoogt de Regering de kwestie van het eensluitend advies van de KCML te herzien in het licht van de andere uitdagingen verbonden aan stedelijke ontwikkelingen en hoe dan ook het dwingend aspect hiervan af te schaffen als een meerderheid gunstig heeft geoordeeld in de overlegcommissie.”*

In januari 2015 vestigde de KCML de aandacht van de Minister-President, bevoegd voor het onroerend erfgoed, op het feit dat dit voorstel een belangrijke achteruitgang zou betekenen ten overstaan van de intenties die de wetgever in 1993 concretiseerde in de *Ordonnantie betreffende het behoud van het onroerend erfgoed*. Het voorstel bleek niet verenigbaar met het standstill-beginsel : dat moet beletten dat de wetgever het beschermingsniveau van een bestaande wetgeving gevoelig vermindert. De voorgestelde compensatiemaatregelen die werden vooropgesteld in de beleidsverklaring boden onvoldoende tegengewicht aan de afschaffing van het eensluitende advies.

Het voorstel bleek daarenboven in de praktijk niet toepasbaar omdat het zou leiden tot ongelijkheid in de behandeling van de aanvragen van een unieke vergunning (die niet automatisch aan het advies

van de Overlegcommissie worden voorgelegd). In het huidige ontwerp ter hervorming van het BRWO evolueerde het initiële voorstel om het eensluidend advies gedeeltelijk af te schaffen naar de volledige afschaffing van dat advies.

B. De compensatiemaatregelen

Om de afschaffing van het eensluidende advies te compenseren en het standstill-beginsel alsnog te eerbiedigen, stelt de Regering volgende compensatiemaatregelen voor :

- verplicht een beroep doen op architecten die blijk geven van voldoende ervaring inzake de instandhouding van het onroerend erfgoed;
- de mogelijkheid om het erfgoed te beschermen via reglementaire stedenbouwkundige kanalen, meer bepaald via de Bijzondere Bestemmingsplannen;
- de versterkte rol van de “gemachtigde erfgoed-ambtenaar” en van de Directie voor Monumenten en Landschappen.

De KCML meent dat die maatregelen niet hetzelfde beschermingsniveau kunnen waarborgen als het eensluidende karakter van haar advies.

B.1. De verplichting voor ontwerpers om blijk te geven van voldoende ervaring in de restauratie/herbestemming van het erfgoed.

(nieuw art. 176/1 : “De aanvragen om stedenbouwkundige vergunning die betrekking hebben op onroerende goederen die zijn ingeschreven op de bewaarlijst of beschermd zijn of waarvoor de inschrijvings- of beschermingsprocedure geopend is, moeten worden ingediend met de hulp van een architect die blijk geeft van voldoende ervaring betreffende de instandhouding van onroerend erfgoed. Aan dezelfde voorwaarde moet worden voldaan door een architect die als projectverantwoordelijke of geassocieerde partner heeft meegewerkt aan minstens drie projecten waaraan een stedenbouwkundige vergunning werd toegekend voor een onroerend goed dat op de bewaarlijst ingeschreven is of beschermd is, of waarvoor de inschrijvings- of beschermingsprocedure geopend is.”)

Algemene bemerking : het valt te betreuren dat de tekst alleen “architecten” vermeld. Aanvragen van unieke vergunningen vergen immers ook de tussenkomst van andere vakgebieden (landschapsdeskundigen, stedenbouwkundigen, ingenieurs, conservatoren/restauratoren, enz.) en van multidisciplinaire teams. Het is dus aangewezen om de term “ontwerper” te gebruiken die deze diversiteit beter weerspiegelt.

De Commissie formuleert 4 bezwaren m.b.t. deze maatregel :

- ontwerpers, al dan niet gespecialiseerd in restauratie van het erfgoed, zijn contractueel verbonden aan een bouwheer – hun cliënt. Hun manoeuvreerruimte is beperkt : de bouwheer bepaalt het programma en de ontwerper heeft hier niet noodzakelijk inspraak in. Precies het programma, en vooral de omvang ervan, staan echter vaak een goed behoud en herbestemming van het erfgoed in de weg. In dat geval biedt de keuze voor een ervaren restauratie-architect nauwelijks garantie op het goed behoud.

- de voorwaarde om drie vergunningsaanvragen te hebben ingediend (in België of ook in het buitenland ? Vergunningen die werden afgeleverd of niet? Schaal van de projecten?) geeft weinig inzicht in de kennis en de competenties van de ontwerpers. Ze sluit bij voorbaat ook jonge ontwerpers uit. Geen enkele maatregel kan een goede basisopleiding van architecten vervangen. Die opleiding moet er op gericht zijn om op een adequate manier te leren omspringen met het oude stadsweefsel. De oprichting van dit type opleiding is dan ook dringend nodig in een stadsgewest als het onze waar elk project veronderstelt wordt rekening te houden met het bestaande stedelijke kader en, in de meeste gevallen, met bestaande bebouwing. Het is dan ook

nodig om de initiatieven te ondersteunen die dit type van opleiding willen opstarten, zoals het initiatief dat de ULB en de VUB onlangs namen.

- Het erfgoed vertegenwoordigt vandaag een belangrijke economische sector. In professionele milieus wordt daarop ingespeeld door de competenties van grote studiebureaus uit te breiden tot de restauratiesector. Die bureaus hebben vandaag het merendeel van de projecten m.b.t. beschermd erfgoed in handen. Het systeem dat voorgesteld wordt in art. 176/1 zal die tendens nog versterken en het risico vergroten dat deze sector een beschermd “bolwerk” wordt.

- Het voorgestelde selectie criterium is niet toepasbaar wanneer – en dit doet zich vaak voor - restauratieprojecten worden ondertekend door een verantwoordelijk ontwerper op basis van zijn hiërarchische positie en niet van zijn competenties.

B.2. De mogelijkheid om bepalingen op te stellen die het behoud van het erfgoed stimuleren in het kader van de opmaak van een BBP.

(art. 41§1 : *“Bovendien kan het (BBP) voorschriften bevatten betreffende het geheel of een deel van de volgende elementen: 3° - de esthetische aard van de bouwwerken en hun omgeving, met inbegrip van hun landschappelijke kwaliteiten en hun erfgoedaspect.”*)

Het gaat hier niet om een daadwerkelijke vernieuwing : dergelijke bepalingen kunnen nu al voorzien worden in een BBP. Het betreft dus slechts een mogelijkheid die geformaliseerd wordt, zonder verplichting. **Het is aangewezen dat de BBP's minstens bepalingen en voorschriften zouden omvatten voor de wettelijke vrijwaringszones en de onmiddellijke omgeving van beschermde goederen.** Bij ontstentenis van dergelijke bepalingen zullen de aanvragen voor werken in die zones immers ook in de toekomst geval per geval blijven onderzocht worden, zonder globale visie op de bijzondere context waarin ze gelegen zijn. Nochtans worden deze vrijwaringszones vastgelegd door de Regering en hebben ze een bijzonder juridisch statuut.

B.3. De versterkte rol van de “gemachtigde erfgoed-ambtenaar” en van de Directie voor Monumenten en Landschappen.

De tussenkomst van de KCML blijft gewaarborgd maar haar advies is niet meer bindend (vervanging van art. 177). De “gemachtigde erfgoed-ambtenaar” kan afwijken van het advies van de KCML mits nadrukkelijke motivering. De eindbeslissing wordt niet langer genomen door een multidisciplinair college van onafhankelijke experts maar door één persoon, de gemachtigde ambtenaar. De verplichting tot bijzondere motivatie om af te wijken van het eensluidend advies is echter niet als dusdanig opgenomen in art.177, wat rechtgezet zou moeten worden. De gemachtigde ambtenaren bevinden zich bovendien onder de hiërarchische bevoegdheid van de Minister. Ze krijgen een mandaat dat regelmatig hernieuwd wordt (het betreft geen statutaire functie). Hun autonomie is dus beperkt. De derde maatregel biedt bijgevolg geen garantie op een duurzaam behoud van het erfgoed, zeker wanneer men rekening houdt met de huidige context waarin de druk vanwege de vastgoedspeculatie nog steeds zeer groot is. Er dient ook opgemerkt te worden dat een deel van de unieke vergunningen een gedeelde bevoegdheid zijn van de gemachtigde ambtenaren voor erfgoed en stedenbouw : dat kan leiden tot tegenstrijdige beoordelingen.

Kortom, de voorgestelde compensatiemaatregelen voor de afschaffing van het eensluidend advies blijken eerder zwak. De vraag stelt zich dus of deze maatregel een verantwoorde optie is, rekening houdend met de randvoorwaarden die de bescherming van het erfgoed vandaag beïnvloeden. Met andere woorden: is de context waarin de ordonnantie betreffende het onroerend erfgoed in 1993 tot stand kwam en die het einde van de “Brusseliasatie” moest betekenen daadwerkelijk veranderd?

Eenzijds is de deskundigheid van de gewestelijke administratie inzake erfgoedbehoud erg verbeterd. De DML omvat een gespecialiseerd departement “Restauratiewerken” (naast haar departementen

voor bescherming, inventarisatie, archeologie en sensibilisatie). De afdeling “Werken” is echter onderbemand en bepaalde technische competenties zijn er niet in vertegenwoordigd, met name energieprestatie van bebouwing, een aspect dat vandaag nochtans sterk doorweegt in de meeste restauratie- en renovatieprojecten en dat vaak een zeer specifieke begeleiding vergt.

Anderzijds blijft de druk van de vastgoedspeculatie op het erfgoed, zowel vanwege de private actoren als van de grote openbare federale spelers (NMBS, Regie der Gebouwen, Beliris, enz.) erg actueel:

- **Die speculatie tast de grenzen van de bestaande reglementeringen af** en vormt vaak een bedreiging voor het oude stadsweefsel doordat ze haar kenmerkende morfologie en schaal in vraag stelt (de bouwblokken in de omgeving van de Centrale Lanen, het “banale” neoklassieke weefsel dat grenst aan de Kleine Ring, de herenhuizen van de structureerende assen, enz.).

- **Renovatie is vandaag niet aanzienlijk goedkoper dan nieuwbouw** maar de verkoopprijs per m² van nieuwbouw ligt wel hoger. Vooral het arsenaal aan maatregelen ter bevordering van de energieprestatie benadelen vandaag de renovatiepraktijk ten voordele van nieuwbouwprojecten. Dat is nochtans paradoxaal, aangezien men het er over eens is dat het erfgoed precies een sleutelrol speelt in de “duurzame” stad.

- **Er is een gebrek aan een krachtvolle gewestelijke strategie ter bescherming van het erfgoed (een gebrek dat zich ook op gemeentelijk niveau voordoet).** De beschermingen zijn het resultaat van afzonderlijke politieke beslissingen die weinig onderlinge samenhang of visie vertonen. Zo zijn de statige gevelfronten rond het Warandepark, bijvoorbeeld, niet beschermd, evenmin als een aantal representatieve voorbeelden van sociaal erfgoed. Het neoklassieke erfgoed wordt pas sinds kort grondig onderzocht en de bebouwing en landschapsprojecten uit de 2^e helft van de 20^e eeuw werden tot op heden nog niet systematisch in kaart gebracht en geëvalueerd.

De analyse van de voorstellen die de hervorming van het BRWO vooropstelt, leidt dus tot de vaststelling dat er geen bevredigend antwoord wordt geformuleerd op volgende vraag: zal de 18^e hervorming van het BRWO toelaten om het erfgoed op meer efficiënte wijze te beschermen, rekening houdend met de huidige stedenbouwkundige context en met de twijfelachtige efficiëntie van de maatregelen ter compensatie van de afschaffing van het eensluidend?

Men mag dan ook veronderstellen dat de bescherming van het erfgoed in de toekomst zwakker zal zijn dan vandaag het geval is.

II. WELKE MAATREGELEN KUNNEN HET BEHEER VAN HET ONROEREND ERFGOED IN HET BRUSSELS GEWEST VERBETEREN?

De administratieve vertragingen bij de behandeling van de vergunningsaanvragen is vandaag erg verontrustend. Dit vormt een cruciaal onderdeel van de grieven die, al dan niet terecht, worden geuit over het beheer van erfgoeddossiers.

De KCML wordt van haar kant meestal pas ondervraagd op het einde van het administratieve proces. Ze stelt vast dat de wettelijke aspecten doorgaans minder ter discussie staan dan de interne organisatie van de administratie – in dit geval Brussel Stedelijke Ontwikkeling, zonder hierbij een oordeel te vellen over de kwaliteit van die administratie of van haar medewerkers.

Wanneer de KCML wordt ondervraagd over een aanvraag van unieke vergunning dan beschikt ze over een termijn van 30 dagen om zich uit te spreken. Eens die termijn is overschreden, wordt haar advies als gunstig beschouwd. De Commissie kan dus niet verantwoordelijk worden gesteld voor de vertragingen in de vergunningsprocedures. Men stelt echter vast dat de aanvragen vaak reeds een jaar eerder, of zelfs langer, werden ingediend bij de gewestelijke administratie alvorens ze aan de Commissie voorgelegd worden. In dat geval is het voor de aanvragers erg belastend, om niet te zeggen onaanvaardbaar, om na al die tijd een vergunning onderworpen aan verstrekkende voorwaarden of een weigering van vergunning te krijgen.

De vertragingen vormen dus terecht een bron van ongenoegen voor de particuliere aanvragers en de economische spelers. Een reorganisatie van de administratie zou hier ongetwijfeld een efficiënter antwoord op bieden dan de afschaffing van het eensluidend advies van de KCML.

Los van de uiteindelijke beslissing over dat advies, formuleert de Commissie een aantal concrete voorstellen die een efficiënte bijdrage kunnen leveren aan de verbetering van het erfgoedbeheer op gewestelijk niveau, rekening houdende met de huidige context en met de besluitvormingsmechanismen inzake vergunningen. Die voorstellen moeten er ook toe bijdragen dat de KCML, een instantie die zich op het kruispunt van verschillende gewestelijke administraties bevindt, haar rol als onafhankelijk en multidisciplinaire raadgever inzake het onroerend erfgoed (in zijn brede betekenis) kan hernieuwen.

Deze voorstellen veronderstellen ook dat de omstandigheden gewaarborgd worden opdat de Commissie haar rol kan vervullen :

- de onafhankelijkheid van de KCML waarborgen ten overstaan van de administratie, het kabinet en elke vorm van lobby;
- een echte autonomie van handelen verzekeren met een ad hoc budget (studies, expertises) en een voldoende uitgebouwd secretariaat;
- de openbaarheid van de adviezen van de KCML verzekeren door middel van een performant instrument voor online-raadpleging met zoekmotor.

De KCML schuift vier voorstellen naar voor die in het BRWO ingeschreven moeten worden om ze een wettelijke basis te verlenen:

1. Het officialiseren van een voorafgaande raadpleging van de KCML inzake unieke vergunningen.

Vandaag is de KCML niet het eerste aanspreekpunt van de aanvragers en ontwerpers: de principeaanvragen over een voorontwerp worden eerst bij de DML ingediend (of bij de DS wanneer er stedenbouwkundige belangen zijn) wat de termijnen van deze voorafgaande consultatie verlengt. Die raadpleging is facultatief : de bouwheer of ontwerper bepaalt zelf of hij ze al dan niet nodig acht. Dit verklaart mede waarom de KCML vaak slechts op het einde van het proces wordt geraadpleegd, dus op een ogenblik dat de projecten reeds voltooid zijn en hun uitgangspunten nog moeilijk in vraag kunnen worden gesteld.

Beter zou zijn om de inspanningen die vandaag reeds geleverd worden om bepaalde projecten te reoriënteren, aan het begin van het ontwerpproces te kunnen investeren en, op basis van een voorafgaande dialoog, van meet af aan de krachtlijnen ervan vast te leggen. Gezamenlijk, voorafgaand overleg tussen de betrokken administraties en de KCML kan uiteindelijk ook leiden tot een snellere behandeling van de aanvragen van unieke vergunningen.

In dat opzicht stelt de KCML voor om, in de herziening van het BRWO, een procedure te voorzien om haar voorafgaandelij te raadplegen over alle aanvragen voor werken aan een gevrijwaard goed (beschermd of ingeschreven op de bewaarlijst). Dit moet het mogelijk maken om van bij aanvang de projecten daadwerkelijk te begeleiden en op het goede spoor te zetten, in nauwe samenwerking met de DML. Die procedure kan, bijvoorbeeld, de vorm aannemen van een “Verklaring van Voorafgaande Dialoog” (VVD). Het zou een lichtere procedure betreffen dan van het Erfgoedcertificaat die in het Waals Gewest van kracht is. De Verklaring zou afgeleverd worden door de KCML.

Elke vergunningsaanvraag m.b.t. een beschermd goed (gebouw of landschap) zou voorafgegaan worden door een “Verklaring van Voorafgaande Dialoog”. Dit document vormt een onderdeel vormen van het “volledig dossier” dat men indient om een unieke vergunning te bekomen (NB : de vergunningsaanvragen voor zgn. werken van gering belang worden evenwel uitgesloten van deze procedure en blijven rechtstreeks door de DML behandeld worden, zoals nu reeds het geval is).

De procedure om een VVD te bekomen zou als volgt verlopen :

Voor elke aanvraag van voorafgaande dialoog die bij de KCML wordt ingediend wordt een begeleidingscomité opgericht (BC) met als opdracht de bouwheer en ontwerper te begeleiden.

De samenstelling van dit comité hangt af van de complexiteit van het dossier. Het omvat minstens de aanvrager en de vertegenwoordigers van de KCML en de DML. Indien nodig kan ook de aanwezigheid van de DS of van andere administraties of experts gevraagd worden.

a) **De aanvraag tot VVD omvat :**

- een beschrijving van het programma en van de voorziene werken,
- een pertinente fotoreportage.

b) **Het BC komt binnen de 30 dagen samen om de aanvraag te onderzoeken.**

Indien het BC van oordeel is dat de aanvraag onmiddellijk kan behandeld worden door de KCML, dan maakt hij haar het dossier over samen met het verslag van haar eerste vergadering. De KCML brengt vervolgens een principeadvies uit.

Indien het een meer complex dossier betreft:

- onderzoekt het BC welke voorstudies moeten gebeuren en bepaalt het de inhoud van de vergunningsaanvraag en de te volgen stappen. Het verslag van die vergadering wordt overgemaakt aan de KCML.
- onderzoekt het BC de voorstudies en vervolgens het voorontwerp (plannen, opstanden, doorsnedes details; ontwerp lastenboek en meetstaat). Het comité maakt een syntheseverslag op dat overgemaakt wordt aan de KCML.

c) **De KCML levert een niet-bindend advies af, nl. de Verklaring van Voorafgaande Dialoog (VVD).**

De KCML brengt advies uit binnen de haar toegekende termijnen (binnen de 30 kalenderdagen).

Deze procedure moet op punt worden gesteld in een toepassingsbesluit waarbij ook bepaald moet worden welke middelen nodig zijn voor de KCML en de administratie om ze te kunnen concretiseren.

NB: het kan ook nuttig zijn om deze begeleidingsprocedure van aanvragers en ontwerpers door een ad hoc comité uit te breiden naar de andere belangrijke projecten die in het Brussels Gewest ontwikkeld worden, meer bepaald in de Gebieden van culturele, historische, esthetische waarde of voor stadsverfraaiing (GCHEWS). In dat geval zal het comité door de DS worden bepaald en gestuurd (onder meer met een vertegenwoordiger van DML en KCML).

2. Het initiatiefrecht van de KCML proactief aanwenden om stedenbouwkundige vergunningsaanvragen in GCHEWS te onderzoeken

De KCML is een aangewezen instantie om adviezen uit te brengen over aspecten van culturele, historische en esthetische aard en verbonden aan de notie "stadsverfraaiing". Ze wordt echter nauwelijks geraadpleegd over projecten in die zones wanneer ze een niet-beschermde goed betreffen of een goed dat zich niet in een wettelijke vrijwaringszone bevindt. Nochtans kunnen die projecten veel impact hebben op het stedelijk landschap. Dat is bijvoorbeeld het geval voor het nieuwe gebouw dat momenteel wordt opgetrokken langs de Havenlaan en het kanaal, op de site van Thurn and Taxis. Het geldt bijvoorbeeld ook voor de afbraak en bebouwing van een deel van het neoklassieke gevelfront van de Louizalaan.

De KCML zou op de hoogte moeten gebracht worden (via NOVA, het informaticasysteem van BSO, en via de DS en de DML) van projecten die in GCHEWS ontwikkeld worden en die een belangrijke landschappelijke impact hebben. Het BRWO zou daarbij moeten toelaten dat de KCML, indien ze dat nodig acht, haar initiatiefrecht kan gebruiken om over die dossiers een advies uit te brengen (binnen de termijnen die voorzien zijn om deze dossiers te behandelen).

3. Een "Erfgoedwacht-antenne" oprichten

Het betreft een instantie die werkzaam is op het terrein, onafhankelijk van de administratie en de KCML, maar die wel met laatstgenoemden samenwerkt om te waken over het gewestelijk erfgoed. Ze moet in staat zijn snel oplossingen aan te reiken voor "goedaardige" problemen om te voorkomen dat deze uitgroeien tot fundamentele problemen die grote kosten met zich meebrengen (cf. het Koninklijk Muziekconservatorium).

De Erfgoedwacht-antenne zou als doelstelling hebben om :

- onderhouds- en behoudskwesties en problematische herbestemmingen te anticiperen door middel van een regelmatige inspectie van het "kwetsbare" erfgoed van het Gewest (al dan niet beschermd) ; strategische en praktische raad te geven over die aspecten;
- private en openbare (gemeenten, OCMW, OVM, enz.) instanties sensibiliseren en bewust maken van de noodzaak om hun eigendom goed te beheren;
- suggesties formuleren aan de Regering om het behoud van het erfgoed te verbeteren.

De Erfgoedwacht-antenne zou eventueel opgericht kunnen worden binnen het kader van de Stadswinkel, in samenwerking met de KCML en de DML alvorens volledig onafhankelijk te worden. De KCML en DML zouden er deel van uitmaken net zoals de andere betrokken instanties (Leefmilieu Brussel) maar ook eigenaars van beschermde goederen, erfgoeddeskundigen, enz. . In bepaalde gevallen en met het oog op een financiële besparing (voorkomen veeleer dan genezen) zou het Gewest de kost van bepaalde onderhoudswerken die de Antenne voorschrijft op zich kunnen nemen.

4. Een "Erfgoedobservatorium" oprichten ter bevordering van de kennis en van het materiële het behoud van het erfgoed

Dit observatorium wordt opgericht in partnership met het KIK en het WTCB. Het heeft als opdracht om een wetenschappelijke opvolging te verzekeren van de restauraties die worden uitgevoerd onder leiding van openbare instanties om er, op lange termijn, methodologische en technische besluiten uit te kunnen trekken. Er kunnen ook programma's worden ontwikkeld met andere partners, andere gewesten of zelfs andere landen (voorbeeld : het *Laboratoire de Recherche des Monuments Historiques* in Champ-sur-Marne, Frankrijk). Het Observatorium moet vertegenwoordigers van de overheidsinstanties voor het erfgoed (DML, KCML) samenbrengen met andere betrokken actoren (kunsthistorici, archeologen, restauratoren/ conservatoren, ingenieurs, architecten, technici, onderzoekers, enz.) van universiteiten en diverse wetenschappelijke instellingen. Het Observatorium moet het mogelijk maken om de ervaringen (die vandaag erg verspreid zijn) samen te brengen en te uit te bouwen tot een werkinstrument op het vlak van restauratietechnieken, materialen (en hun veroudering) en nieuwe technologieën. Het kan testen en proeven doen op vraag van de verschillende instanties en aanbevelingen formuleren over bepaalde probleemstellingen m.b.t. erfgoedbehoud.

III. ANDERE BEMERKINGEN OVER de "ERFGOED"-ASPECTEN VAN DE HERVORMING VAN HET BRWO

Algemeen genomen onderschrijft de KCML de bemerkingen die door de DML werden geformuleerd over de hervorming van het BRWO, uitgezonderd de punten die hieronder worden vermeld en die niet alleen een erfgoedkundig, maar ook een globaal belang hebben (kwaliteit van het stadsgewest, duurzaamheid, enz.).

Hieronder worden kort enkele essentiële aspecten opgesomd :

Art. 7 : De KCML vraagt om vertegenwoordigd te blijven in de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie. Motivatie : indien de verschillende adviesorganen geen deel meer uitmaken van de GOC dan gaat de transversaliteit, een van de belangrijkste troeven van de GOC, verloren.

Art.11 (artikel betreffende de KCML), §2, 2°, al.3 : het is aangewezen een meer algemene opsomming te geven van de disciplines die in de KCML moeten vertegenwoordigd worden : stedenbouw, landschappen, architectuur, ingenieur-bouwkunde, geschiedenis, kunstgeschiedenis en archeologie, natuurlijk erfgoed, restauratietechnieken, economie van de bouwkunde.

§4, al.2 : De formulering betreffende het secretariaat als volgt herzien : *“De Regering benoemt de secretaris en de adjunct-secretaris van de KCML die daardoor de Directie voor Monumenten vervoegen.”*

Art.177 : de KCML vraagt het eensluidend advies te behouden om de hierboven vermelde redenen.

Art.177 §2, 2° : onder “adviesorganen” wordt de KCML vermeld indien de aanvraag werken betreft aan een goed dat is ingeschreven op de bewaarljst, dat beschermd is of waarvoor de beschermingsprocedure loopt : *“Het advies van de Commissie betreft alleen de interventies op het goed”*. Hierdoor zou de betekenis van de unieke vergunning verloren gaan : die procedure is nl. juist gericht op een globaal onderzoek van de ontwerpen, los van het feit of het een beschermd deel of niet betreft. De Commissie vraagt dus de laatste zin van deze paragraaf te schrappen .

Art.177, §3, 3°: De KCML wordt op gelijke voet als de andere adviesorganen ondervraagd hoewel zij precies het orgaan is dat werd aangesteld omwille van haar erfgoedexpertise.

Art.177, §3, 3°: het advies van de KCML over gevrijwaarde goederen wordt een “gewoon” advies. De Gemachtigde Ambtenaar kan hier enkel mits “nadrukkelijke” motivatie van afwijken. Inzake de algemene principes van administratief recht, wordt de “bijzondere” motivatie vereist. De Commissie vraagt de formulering van die term dus als zodanig te wijzigen in de toelichting.

Art. 178/1: de “strakke termijnen” * zijn te kort om complexe unieke vergunningen te kunnen afleveren.

Art.222, §2, 3°, a) : beschermingsprocedure : Wanneer een aanvraag vervalt (omdat de Regering geen beslissing genomen heeft binnen de opgelegde termijn) dan mag binnen de 5 jaar geen nieuwe aanvraag ingediend worden : dit benadeelt de aanvrager (die hier geen fout heeft begaan) en is onterecht (want het belang van het goed wordt niet in vraag gesteld).

Art.333 : de overgangsmaatregelen moeten vervangen worden door de gevolgen van de inschrijving op de inventaris.

NB : meerdere van de commentaren zijn niet exact of onnodig beledigend voor de KCML (betreffende art. 11 : er werd nooit voorzien dat een lid een minderheidsadvies kon formuleren ; betreffende art. 177 – afschaffing eensluidend advies : de nadruk wordt gelegd op de vertragingen veroorzaakt door de KCML wat foutief is aangezien haar advies gunstig is wanneer ze de wettelijke termijn van 30 dagen overschrijdt (hetgeen nauwelijks gebeurt, zoals blijkt uit o.a. de jaarverslagen van de KCML). De Commissie onderlijnt het belang van de objectiviteit van die commentaren.

* Ware het niet beter te spreken van “uiterste termijnen” of “verplichte termijnen”?